

Døden er tabu. Men ikke i børnebogen om Egernet Knirke og hendes venner.

Døden er ikke et emne, der fylder meget i kultur til børn. Fra min barndom var det kun i Bambi og Løvernes Konge, jeg kan huske, at døden havde en minimal birolle. Og måske er det ærgerligt. For netop kulturen kan være et vigtigt værktøj for børn og forældre til at tale om at dø.

Litteraturen som et middel til at starte samtalen om sygdom og død er netop idéen bag de fem nye rørende børnebøger om egernet Knirke. Kvinden bag bøgerne er den debuterende forfatter Julie Døssing Frost. Da hun helt uventet mistede sin lille søn på ti måneder, manglede hun og hendes mand et sprog til at tale om døden. Ved siden af en ubegribelig personlig sorg, stod de også med udfordringen med at forklare deres børn på 3 og 5 år, hvad der var sket med deres lillebror, og hvor han nu var henne. Her blev storytelling, hvor forældrene talte med børnene om døden gennem små historier, redskabet til at sætte ord på, hvad der var sket med deres søn og lillebror.

Ud fra den baggrund har forfatteren skabt bøgerne om Knirke, som er smukt og let illustreret af Josephine Kyhn. Bøgerne er simpelt opbygget og skrevet, så de kan læses af, og med, børn helt ned til treårs-alderen. I hver af bøgerne er egernet Knirke sammen med en ven, og de møder og taler om døden i dens forskellige afskyninger. Som for eksempel i "Knirke og Muldvarp holder begravelse", der handler om Muldvarps ven Spidsmus, som er død.

"Her er hun". Muldvarp skubber forsigtigt Spidsmus op på græsset ved siden af muldvarpeskuddet. Hun er helt slap i kroppen. "Det er lidt mærkeligt. På en måde er hun her sammen med os, og på en måde er hun her slet ikke." Muldvarp rækker poten frem og prikker blidt til Spidsmus. "Jeg kan jo ikke snakke med hende, for hun svarer ikke," siger han, mens han ryster på hovedet. "Men hvis hun ikke er her, hvor er hun så?" "Det ved jeg," siger Knirke. "Når man dør, virker kroppen ikke mere. Så kan man ikke snakke eller lege eller trække vejret." "Ligesom Spidsmus?" Muldvarp peger på Spidsmus, der ligger helt stille i græsset. "Nemlig," Knirke nikker. "Men der er nogle, der siger, at den man er indeni rejser et andet sted hen, når man dør." Muldvarp rynker på næsen. "Hvorhen?" "Det ved jeg ikke. Det er et sted, vi ikke kan se. Men det er et sted, hvor der er rart at være," siger Knirke og slår ud med poten.

Konkret og abstrakt

Sådan kommer Julie Døssing Frost fint rundt om døden, der på en gang bliver konkret, fordi historierne vitterligt handler om død, eller frygt for død, men samtidig abstrakt, fordi Knirke og vennerne er dyr. Det skaber en form for distance til det menneskelige tab, vi alle oplever, hvis vi mister et barn, en forælder eller en partner.

Knirke-bøgerne er ikke opløftende børnelitteratur, og det skal de heller ikke være. Til gengæld skaber de et rum, hvor børn og voksne kan mødes om døden. Et rum hvor vi kan tale om de logiske og ulogiske følelser og konsekvenser, som død og sygdom har, for dem der står tilbage.

Det sker for eksempel, når Knirke møder sin ven pindsvinet, der græder, fordi hun har sagt noget grimt til sin far, som nu er meget syg, og måske endda skal dø. Hård kost er det. Ja, selv som voksen læser, der ikke har haft døden helt tæt ind på sig, er det svært at læse upåvirket.

”Du kan altså ikke gøre for, at din far er blevet syg,” siger Knirke og kaster en pind hen i bunken. ”Jo, for han blev syg lige efter, jeg havde råbt ad ham. Så det må være derfor,” snøfter Pindsvin. ”Sådan er det altså ikke.” Knirke bukker sig ned efter noget mos, som de kan bruge som puder, så de kan sidde blødt på tømmerflåden. ”Jo, det er,” siger Pindsvin og krummer sig sammen.

Tør give svar

En af bøgernes største kvaliteter er, at de har modet til at give svar på, hvordan vi mennesker kan forholde os til døden. Svarene kommer fra Egernet Knirke, når hun hjælper vennerne med at håndtere sorgen uden at lukke den ned. Som her hvor hun taler med Muldvarp, om hvordan de kan mindes deres døde ven Spidsmus.

"For inde i dig, kan du huske en masse ting, I har lavet sammen. Det hedder minder" ... "Nogle gange kan det være, du bliver ked af at tænke på minderne. Andre gange kan det være, du griner, når du tænker på et sjovt minde." ... "Ligesom før?" spørger Muldvarp og kniber sine små øjne sammen. "Nemlig," siger Knirke. "Præcis som før."

Julie Døssing Frost kalder selv Knirke-bøgerne "sorgbøger til børn", og det giver jo mening i den forstand, at børn der har mistet, og haft tabet tæt inde på livet, kan relatere dyrenes sorg til egen sorg. Med bøgerne vil forfatteren undgå, at børnene overlades alene med egen fantasi og bekymringer, når de står midt i en livskrise.

En skam vil det dog være, hvis bøgerne ikke når et bredere publikum, så den også får læsere blandt børn og unge, der er gået igennem livet uden at miste nogle af de nærmeste. Tab og savn er et uundgåeligt faktum både for børn og voksne. Og selv om det kan være en barsk oplevelse at læse om Knirke og hendes venner, så er bøgerne også smukke og en god følelsesmæssig investering på den lange bane. For døden er barsk og nådesløs. Netop derfor bør vi læse og tale om den.